

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Structuurvisie Noordoostpolder

**Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport**

29 mei 2012/ rapportnummer 2653-54

1. Hoofdpunten van het MER

De gemeente Noordoostpolder heeft in 2010 een milieueffectrapport (plan-MER) opgesteld voor zowel een Structuurvisie als een bestemmingsplan voor het landelijk gebied. De Commissie voor de milieueffectrapportage (verder: 'de Commissie')¹ signaleerde in dat plan-MER tekortkomingen die zij essentieel achtte voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming.² Zij heeft daarom geadviseerd een aanvulling op het MER op te stellen. Mede daarom heeft de gemeente besloten de Structuurvisie te heroverwegen en het proces opnieuw op te starten. Hierbij wordt ook een nieuw plan-MER opgesteld, dit keer alleen ten behoeve van besluitvorming over de Structuurvisie.

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een beschrijving van aanwezige waarden (met name op het gebied van landschap en cultuurhistorie, maar ook op het gebied van natuur, water en ondergrond), trends (met name in de agrarische sector) en knelpunten die hieruit volgen;
- een integrale visie op de gewenste ontwikkeling van het gebied tot 2025 met een doorblik voor de langere termijn, uitgewerkt naar toetsbare doelen per thema;
- een beschrijving van enerzijds concrete ontwikkelingen (met eventuele varianten/alternatieven) en anderzijds toekomstige opgaven/wensen die voortkomen uit deze combinatie van aanwezige waarden, lopende trends en doelstellingen, inclusief een toetsingskader met beoordelingscriteria voor de concrete ontwikkelingen;
- inzicht in de totstandkoming van de keuzes van alternatieven en varianten en de afwegingen die daarbij een rol hebben gespeeld, alsmede een beschrijving van de effecten op landschap, cultuurhistorie (inclusief archeologie), natuur, bodem, water en woon- en leefmilieu;
- een zelfstandig leesbare samenvatting, met voldoende onderbouwend kaartmateriaal en ander ondersteunend beeldmateriaal.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de (overigens al zeer volledige) Notitie reikwijdte en detailniveau (notitie R&D) en de Nota van uitgangspunten voor de Structuurvisie.³ Dat wil zeggen dat ze in dit advies niet ingaat op de punten die naar haar mening in deze documenten voldoende aan de orde komen.

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

² 'Structuurvisie en bestemmingsplan 'Landelijk Gebied 'gemeente Noordoostpolder, Toetsingsadvies over het milieueffectrapport, Commissie voor de m.e.r., 7 april 2011'.

³ In Bijlage 1 wordt een volledig overzicht gegeven van de documenten die de Commissie heeft geraadpleegd.

2. Beleid en besluitvorming

2.1 Beleidskader

In de notitie R&D staat een overzicht van het relevante beleidskader. Ga in het MER vooral in op de vraag of de Structuurvisie kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga daarbij in ieder geval in op:

- het in ontwikkeling zijnde beleid ten aanzien van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden (PAS);
- het nationale, provinciale, gemeentelijke en sectorale beleid ten aanzien van mitigatie van en adaptatie aan klimaatverandering;
- de provinciale visie ten aanzien van externe veiligheid;
- het Omgevingsplan Flevoland en de overige in de zienswijze van de provincie Flevoland genoemde beleidsstukken.

2.2 Te nemen besluit(en)

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor besluitvorming over de Structuurvisie. Geef in het MER aan welke besluiten genomen worden, wie het bevoegd gezag is en wat globaal de tijdsplanning is.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Probleemstelling en aanpak

In Hoofdstuk 6 van de Notitie R&D staan de onderwerpen beschreven die in de Structuurvisie aan de orde moeten komen. Er zijn grote verschillen tussen de mate van concreetheid van de verschillende onderwerpen en ontwikkelingen. Niet alle onderwerpen zijn relevant voor het MER. Ook vragen de verschillende onderwerpen en ontwikkelingen om een gedifferentieerde aanpak voor wat betreft de planhorizon.⁴ De Commissie adviseert in het MER:

- een onderscheid te maken in concrete en minder concrete voornemens;
- van concrete voornemens (voor zover deze kunnen leiden tot aanzienlijke milieugevolgen) de effecten te beschrijven en waar nodig te toetsen aan de beschikbare milieugebruiksruimte;
- hierbij onderscheid te maken in de termijn waarop ontwikkelingen zich voordoen; in ieder geval een beeld voor 2025, met een doorkijk naar de langere termijn;
- aan te geven welke randvoorwaarden⁵ gelden voor minder concrete ontwikkelingen.

⁴ Tijdens het bezoek dat de Commissie aan het plangebied bracht op 23 april 2012 is door de gemeente toegelicht dat zij als planhorizon voor de Structuurvisie het jaar 2025 ziet.

⁵ Deze randvoorwaarden kunnen zowel voortkomen uit wet- en regelgeving als uit wensen en ambities van de gemeente, zoals bijvoorbeeld beschreven in het recente duurzaamheidsplan 2012-2015.

Naar de mening van de Commissie is de belangrijkste problematiek die in de Structuurvisie en het MER aan de orde moet komen de wens tot behoud en versterking van de landschappelijke structuur van de polder enerzijds (de strakke ontwerpprincipes en -schaal), gecombineerd met de huidige schaal en aard van de agrarische sector en de trends die daarin plaatsvinden anderzijds. Zij stelt voor in het MER allereerst in te gaan op de doelstellingen en ambities van de gemeente voor de middellange tot lange termijn op:

- behoud en/of versterking van cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten⁶, natuurwaarden/ecologische kwaliteit⁷, ruimtelijke kwaliteit en het woon- en leefmilieu;
- de diversifiëring van functies⁸ zoals die in het verleden heeft plaatsgevonden en zich in de toekomst zal voortzetten, evenals andere trends met een ruimtelijke weerslag.

Deze doelstellingen en ambities kunnen worden afgezet tegen autonome ontwikkelingen en beleid.⁹ Hieruit moet blijken¹⁰ welke (huidige en toekomstige) kansen en knelpunten er zijn en in hoeverre de gemeente (gezien aard, omvang en oorzaak van knelpunten) actief of faciliterend wil bijdragen aan een oplossing.¹¹

Op basis hiervan kan een overzicht worden opgesteld van de onderdelen van de Structuurvisie, van meer naar minder concreet, met de bijbehorende randvoorwaarden en termijnen:

1. een uitvoeringsprogramma, bestaande uit concrete ontwikkelingen of trends waar de gemeente binnen de planperiode actief op wil treden¹²;
2. opgaven die de gemeente ziet maar waar zij niet actief in wil of kan sturen;
3. wensen/ambities van de gemeente waar zij binnen de planperiode niet actief op wil sturen maar die (door middel van een no-regret-benadering) wel mogelijk moeten blijven.¹³

Door de voorgenomen activiteit op deze wijze te concretiseren kan beoordeeld worden welke alternatieven voor concrete ontwikkelingen in aanmerking komen en kunnen de verschillende mogelijke oplossingsrichtingen getoetst worden op doelbereik.

3.2 Alternatieven

De Commissie kan de in de notitie R&D beschreven aanpak voor de ontwikkeling van alternatieven onderschrijven. Zij adviseert een bandbreedtebenadering te gebruiken bij onzekerheid over de precieze aard/omvang van een programmaonderdeel waarin de gemeente sturend is.

⁶ Zoals onder meer beschreven in de Kwaliteitskaarten Noordoostpolder-Urk en in het Omgevingsplan. Ook de resultaten van de door Bureau Feddes Olthof op te stellen Landschapvisie kunnen hierbij benut worden.

⁷ Bijvoorbeeld in de dorpsbosjes en de Ecologische hoofdstructuur.

⁸ Van uitsluitend akkerbouw naar verschillende typen landbouw en naar andere functies zoals recreatie en industrie.

⁹ Zowel de provincie Flevoland als de gemeente Urk wijzen in hun zienswijze op diverse ontwikkelingen, waaronder reserveringen voor woongebieden en infrastructuur, maar ook bodemdaling.

¹⁰ Deze analyse is al gedeeltelijk (maar minder expliciet) gemaakt voor de Nota van Uitgangspunten voor de Structuurvisie.

¹¹ Bijvoorbeeld: bodemdaling levert in combinatie met klimaatverandering knelpunten op voor akkerbouw, maar schept mogelijk kansen voor melkveehouderij, natuur of andere functies. Hoe wil de gemeente hiermee omgaan?

¹² Bijvoorbeeld door keuzes te maken ten aanzien van het wel of niet herbestemmen van niet als zodanig benutte agrarische bedrijven, of door te sturen op typen agrarische bedrijven met minder effecten op een bepaald milieuaspect. (Zo is bij rundveehouderij lichtemissie een groter probleem dan bij akkerbouw).

¹³ Zoals bijvoorbeeld ook waterbergingslocaties in verband met bodemdaling / klimaatverandering.

Bij het thema erfuitbreiding en intensieve veehouderij adviseert de Commissie niet alleen de effecten van de ontwikkelingsruimte voor intensieve, maar ook die voor grondgebonden veehouderij, verwerking en agrarische dienstverlening in beeld te brengen. Erfuitbreiding kan in de Noordoostpolder belangrijke gevolgen hebben voor het karakteristieke landschap. De Commissie adviseert daarom ook een alternatief te ontwikkelen waarin het bestaande (cultuur)landschap met 'groene eilanden' zo min mogelijk wordt aangetast.¹⁴

Bij onzekerheid over zaken waarin de gemeente geen sturende rol heeft adviseert zij met verschillende scenario's te werken. Zo kan voor de te ontwikkelen glastuinbouw in het MER het besparingseffect in beeld worden gebracht van toepassing van geothermie en optimalisatie door koppeling met activiteiten zoals mestvergisting/WKK. Dit kan de gemeente echter niet afdwingen door middel van de Structuurvisie. In het MER kan hiermee worden omgegaan door een scenario te beschrijven met een optimale koppeling (en daarmee verlaging van emissies van CO₂/NO_x) en één waarin een minimale koppeling plaatsvindt. De resultaten van het MER kunnen benut worden om te bepalen in hoeverre de gemeente hiervoor sturend of faciliterend wil optreden.

Geef ook aan hoe bij de verschillende alternatieven rekening is gehouden met eigenschappen en kwetsbaarheid van deelgebieden ten aanzien van bodemdaling en klimaatverandering, bijvoorbeeld in verband met ruimtereservering voor toekomstige waterbergingslocaties.

3.3 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de ontwikkelingen/sturingsmechanismen uit de Structuurvisie plaatsvinden. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten, waaronder in elk geval

- ontwikkeling van de recreatieve corridor de Wellerwaard;
- opschaling van de N50 tot A50;
- autonome ontwikkelingen in de agrarische sector, waaronder de ontwikkeling van agrarische dienstverlening op bouwpercelen in het buitengebied.

Ook ontwikkelingen buiten het plangebied kunnen relevant zijn voor de referentiesituatie, voor zover al over deze ontwikkelingen is besloten.

¹⁴ In de rapportage 'Kwaliteitskaarten' zijn hiervan voorbeelden uitgewerkt.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

Het MER voor de Structuurvisie dient als achtergrond en onderbouwing bij afwegingen omtrent mogelijke projecten uit het uitvoeringsprogramma. Het MER moet een gelijkwaardige beschrijving bevatten van de bestaande milieutoestand, de autonome milieuontwikkeling en de milieueffecten van de alternatieven.

Beschrijf en motiveer per milieuaspect de omvang van het studiegebied. Breng bij de beschrijving van milieugevolgen de effecten –waar relevant– ook cumulatief in beeld.

Maak duidelijk of er bij uitwerking op bestemmingsplanniveau knelpunten kunnen optreden en zo ja, of en met welke maatregelen deze knelpunten zijn op te lossen. Waar milieugevolgen naar verwachting ver onder de grenswaarden blijven is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving voldoende.¹⁵ Geef indien relevant bandbreedtes, leemten in kennis en onzekerheden in de effectbeschrijving weer.

4.2 Landschap en cultuurhistorie

In de notitie R&D is aangegeven dat de aspecten landschap en cultuurhistorie leidend zullen zijn in de Structuurvisie. Hiertoe wordt een nieuwe studie van landschap en cultuurhistorie opgesteld. De Kwaliteitskaarten Noordoostpolder/Urk bieden hiervoor een uitstekende basis. De Commissie adviseert bij het beschrijven cultuurhistorische waarden in het plangebied aandacht te besteden aan de afzonderlijke kwaliteiten¹⁶ van alle drie facetten van cultuurhistorie: archeologie, gebouwd erfgoed en(cultuur)landschap, inclusief de visueel-ruimtelijke structuur (open ruimte, coulissen, lijnvormige structuren), belangrijke zichtlijnen en karakteristieke beeld dragers.

In het MER gaat het vooral om de effecten van concrete ontwikkelingen en alternatieven/varianten op deze kwaliteiten. Dit kunnen zowel positieve als negatieve effecten zijn. Maak bij de beschrijving van kwaliteiten en (beoogde) effecten zoveel mogelijk gebruik van beeldmateriaal, met name ter illustratie van de belevingskwaliteit en gewenste ontwikkelingen. Mogelijkheden zijn kaarten, luchtfoto's, 'artist impressions' en fotomontages.

4.3 Bodem en water

In de Notitie R&D staat de huidige situatie met betrekking tot de bodem al beschreven. Niet geheel duidelijk is in hoeverre grondsoort, bodemkwaliteit en het watersysteem (in combina-

¹⁵ Uit het vorige MER bleek dat de milieugevolgen van sommige concrete ontwikkeling vlak onder norm- en streefwaarden bleven; in dergelijke gevallen kan kwantitatieve informatie nodig zijn.

¹⁶ Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de waarderingscriteria uit de 'Handreiking cultuurhistorie in m.e.r. en MKBA', opgesteld door Witteveen+ Bos in opdracht van de Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed.

tie met de cultuurhistorische landschappelijke waarden) leidend zullen zijn bij de alternatief-ontwikkeling.¹⁷

Beschrijf de waterhuishouding en ga in op eventuele noodzakelijke aanpassingen in verband met bodemdaling en klimaatverandering, ook gezien de waterbehoefte van (agrarische) functies.¹⁸ In het MER dient een beeld gegeven te worden van de risico's en omvang van de problematiek en mogelijke maatregelen, inclusief de termijn waarop deze noodzakelijk worden.

Ga voor de aan te wijzen waterbergingsgebieden in op kansen en beperkingen die deze scheppen voor andere functies (zie ook paragraaf 3.1 van dit advies), de te verwachten frequentie waarmee de waterbergingsgebieden zullen worden ingezet en de effecten die dit kan hebben op het omliggende watersysteem.

Beschrijf ook de te verwachten waterkwaliteit in het plangebied en eventueel benodigde maatregelen om te voldoen aan gestelde normen. Neem de voor de m.e.r. relevante resultaten uit de watertoets in het MER op en geef aan in hoeverre afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

4.4 Natuur

Algemeen

Geef in het MER aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied. Presenteer op kaart de ligging van beschermde gebieden, de status ervan en (andere) ecologische waarden binnen het studiegebied. Geef op hoofdlijnen een beeld van de feitelijke huidige situatie en autonome ontwikkeling van de natuur. Beschrijf daartoe de ecologische functies, relaties en eigenschappen van deelgebieden en -structuren, waaronder de betekenis als fourageer- en rustgebied en voor migratieroutes.

Beschrijf daarna de effecten van de uitvoeringsagenda uit de Structuurvisie. Geef aan voor welke habitats en soorten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen¹⁹ is en wat deze gevolgen op habitat- en populatieniveau betekenen. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen. Ga in het MER ook in op positieve gevolgen zoals kansen die de geplande ontwikkelingen bieden, bijvoorbeeld bij (toekomstige) waterbergingslocaties en versterking van de ecologische samenhang en structuur.

¹⁷ Het waterschap Zuiderzeeland, de provincie Flevoland en Stichting het Flevolandschap wijzen in dit verband op het betrekken van de kansen en knelpunten vanuit het groenblauwe casco (toepassen van de lagenbenadering).

¹⁸ Ook het waterschap Zuiderzeeland wijst in haar zienswijze hierop.

¹⁹ Bijvoorbeeld vernietiging van leefgebied door ruimtebeslag, verstoring door licht en geluid, verdroging of vernatting door verandering van de waterhuishouding, versnippering door doorsnijdingen of barrièrewerking of vermesting en verzuring door deposities van stikstof.

Gebiedsbescherming

Beschrijf de mogelijke invloed van ontwikkelingen op beschermde natuurgebieden, zoals de in de notitie R&D genoemde Natura 2000-gebieden en de Ecologische hoofdstructuur (EHS).²⁰

De Commissie adviseert voor de Natura 2000-gebieden het studiegebied nader te onderbouwen per milieuaspect.²¹ Beschrijf per Natura 2000-gebied:

- de instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende soorten en habitats en of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit²² van habitattypen en leefgebieden voor soorten;
- de actuele en verwachte omvang van populaties aan de hand van meerjarige trends;
- de huidige milieubelasting van de gebieden en de mogelijke toename daarvan door de concrete voornemens uit de Structuurvisie.

Gezien de ligging van de Natura 2000-gebieden zal er sprake kunnen zijn van externe werking (door vermestende en verzurende depositie, vermindering leefgebied, verstoring). Wat betreft de mogelijke effecten van depositie adviseert de Commissie gebruik te maken van de gebiedsanalyses in het kader van de PAS. Deze is weliswaar nog niet formeel vastgesteld maar kan veel bruikbare informatie leveren voor de effectanalyse in dit MER. Onderzoek, conform de notitie R&D, in een actualisatie van de Passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat activiteiten uit de Structuurvisie de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantasten.

Beschrijf voor de EHS-gebied(en) in en rond het plangebied de daarvoor geldende 'wezenlijke kenmerken en waarden'. Onderzoek welke gevolgen concrete ontwikkelingen uit de Structuurvisie op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden hebben. Voor de EHS geldt volgens de Nota Ruimte een 'nee-tenzij' regime. Geef aan hoe het 'nee-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt en hoe de Structuurvisie hierbij aansluit.

Soortenbescherming²³

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt. Ga in op de mogelijke gevolgen van ontwikkelingen uit de Structuurvisie voor deze beschermde soorten en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef aan hoe in het vervolgtraject wordt omgegaan met eventuele overtreding van verbodsbepalingen.

²⁰ Let op: naast Natura 2000- en EHS-gebieden zijn er andere beschermde gebieden, zoals beschermde natuurmonumenten (art. 10 Natuurbeschermingswet 1998) en beschermde leefomgevingen (art. 19 Flora- en faunawet). Elk gebied kent zijn eigen beschermingsregime.

²¹ Onder meer omdat in een eerder stadium ook Rottige Meenthe & Brandemeer werden genoemd.

²² Zie voor een kenschets, definitie en kwaliteitseisen van habitattypen en de ecologische vereisten van soorten de profielendocumenten van EL&I: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=profielen>.

²³ Op de website <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/biodiversiteit/planten-en-dieren-beschermen> is uitgebreide informatie te vinden over soortenbescherming.

4.5 Woon- en leefmilieu→Leefomgeving

Geluid

Maak, conform de notitie R&D, inzichtelijk in hoeverre concrete ontwikkelingen en eventuele alternatieven kunnen leiden tot toename van geluid. Ga, voor zover relevant, in op:

- de ligging van geluidsgevoelige bestemmingen²⁴;
- de gecumuleerde geluidbelasting op de omgeving en mogelijke knelpunten met wet- en regelgeving of lokaal geluidsbeleid;
- mitigerende maatregelen om aan de wettelijke eisen te voldoen en om geluidhinder zo veel mogelijk te beperken, onder meer op basis van de gemeentelijke visie ten aanzien van duurzame bedrijfsvoering en –mobiliteit²⁵;

Toets de uitkomsten aan de beoogde gebiedskwaliteit ten aanzien van geluid.

Luchtkwaliteit²⁶

Beschrijf voor de referentiesituatie en alternatieven de effecten op de luchtconcentraties van fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en NO₂. Voor de concrete ontwikkelingen die een bijdrage kunnen hebben die mogelijk gekwalificeerd kan worden als ‘in betekende mate’ of kan leiden tot overschrijding van de grenswaarden, is het zinvol verspreidingsberekeningen uit te voeren met het daarvoor passende model. Presenteer de resultaten van die berekeningen voor zover mogelijk middels contourenkaarten.²⁷ Geef hierbij de hoeveelheid en ligging aan van de voorziene woningen en andere gevoelige bestemmingen en voorzieningen.

Beschrijf de randvoorwaarden die de luchtkwaliteit stelt voor opgaven en (toekomstige) wensen en ambities. Hierbij kan gedacht worden aan routing van (vracht)verkeer en het stimuleren of ontwikkelen van aanleg en gebruik van OV-voorzieningen.

Externe veiligheid

Beschrijf in het MER hoe de gemeente wil omgaan met risico's die verbonden zijn aan risico-volle bedrijven of aan het transport van gevaarlijke stoffen (over de weg of via buisleidingen) voor externe veiligheid en calamiteiten. Geef aan waar de gemeente welke randvoorwaarden de gemeente wil stellen aan (combinaties van) functies²⁸ op het punt van externe veiligheid, op basis van de risico's zoals beschreven in de notitie R&D.

Lichthinder

Breng, waar relevant, de mogelijke (positieve of negatieve) veranderingen in de mate van lichthinder door de Structuurvisie kwalitatief in beeld.

²⁴ Bijvoorbeeld indien er verschillende locaties worden onderzocht voor een ontwikkeling die veel verkeer genereert

²⁵ Zoals verwoord in het duurzaamheidsplan 2012–2015

²⁶ Het is aan te bevelen de berekeningen voor luchtkwaliteit uit het vorige MER te actualiseren en niet de ‘oude’ berekeningen opnieuw op te nemen. Dit omdat uit het vorige MER bleek dat de milieugevolgen van enkele (meer concrete activiteiten) niet tot overschrijdingssituaties zouden leiden. Ook zijn de GCN data waarmee wordt gerekend (zoals achtergrondconcentraties, verkeersemisssieparameters, veranderd beleid t.a.v. beprijzing en toekomstprognoses) inmiddels weer geactualiseerd. Dit kan, samen met de verschuiving in activiteiten waarin de structuurvisie voorziet, leiden tot andere uitkomsten.

²⁷ Aanduiding van de bijdrage aan de lokale luchtkwaliteit in klassen van concentraties –ook onder de grenswaarden– kan het onderscheid tussen alternatieven meer inzichtelijk maken.,

²⁸ Bijvoorbeeld het creëren van plekken waar veel mensen tegelijk aanwezig zijn, zoals het eventuele durfsportcentrum, of een combinatie van windturbines en transportroutes voor gevaarlijke stoffen.

4.6 Klimaatadaptatie

Ga bij de beschrijving van de milieugevolgen voor de lange termijn uit van de range aan mogelijke effecten van klimaatverandering vastgesteld op basis van de vier klimaatscenario's van het KNMI en het worst-case-scenario van het MNP. Beschrijf ook

- de emissies van broeikasgassen in de Noordoostpolder en mogelijke (innovatieve) mitigerende maatregelen om deze te beperken, bijvoorbeeld toepassing van geothermie en functieschakeling;
- welke problemen klimaatverandering in de Noordoostpolder kan opleveren of verergeren en wat dit betekent voor concrete activiteiten uit het uitvoeringsprogramma;
- de adaptatiemaatregelen die worden genomen om de gevolgen van klimaatverandering voor de Noordoostpolder te mitigeren;
- welke knelpunten (bijvoorbeeld via ruimtebeslag) kunnen optreden met betrekking tot mogelijk toekomstig noodzakelijke adaptatiemaatregelen (denk aan waterberging). Geef daarbij aan hoe is omgegaan met de leidende principes uit de Nationale adaptatiestrategie, te weten 'risicobeheersing en het strategisch omgaan met onzekerheden'²⁹ en 'natuurlijke processen en ruimte geven'.³⁰ De Commissie vraagt speciale aandacht voor de al bestaande waterbergingsproblemen in het zuidwesten van de gemeente, die zowel door klimaatverandering als door bodemdaling versterkt worden;
- de mogelijkheden om synergie te bereiken tussen de mitigatie- en adaptatiemaatregelen. Geef aan in welke mate de mitigatie- en adaptatiemaatregelen 'no-regret'-maatregelen zijn.³¹

5. Overige aspecten

5.1 Algemeen

Voor de 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieuinformatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

²⁹ Denk hierbij bijvoorbeeld aan de aanleg van een tweede dijk achter de primaire waterkering of compartimentering ter bescherming van de meest vitale en/of kwetsbare functies. Ook kan gedacht worden aan het versterken van dijken, het vergroten van de spui- en afvoercapaciteit, het aanbrengen van noodpompen om overtollig water snel weg te kunnen pompen uit economisch waardevolle of ecologisch kwetsbare gebieden en het uitrusten van woningen en kassen met drijfconstructies.

³⁰ Denk hierbij bijvoorbeeld aan de ruimtelijke toedeling van functies zoals warmtekrachtkoppeling, warmte-koudeopslag die tegelijk bijdragen aan CO₂-emissiereductie.

³¹ No-regret wordt in adaptatiediscussies op twee manieren gebruikt:

- geen spijt want maatregel is sowieso nodig als gevolg van klimaatverandering (dus bij minst erge van de 4 KNMI-scenario's)
- geen spijt want door maatregel uit te voeren dien je heel andere (niet-klimaat)doelen die het sowieso de moeite waard maken.

5.2 Onzekerheden en evaluatieprogramma

Houd bij de vergelijking van de alternatieven en bij de toetsing van de alternatieven aan (project-) doelen en wettelijke grenswaarden expliciet rekening met de onzekerheden in effectbepalingen.³² Geef daartoe in het MER (op hoofdlijnen) inzicht in:³³

- de waarschijnlijkheid dat effecten optreden, d.w.z. het realiteitsgehalte van de verschillende effectscenario's (best-case en worst-case);
- het belang van de onzekerheden in effectbepalingen voor de significantie van verschillen tussen alternatieven, en daarmee voor de vergelijking van alternatieven;
- op welke wijze en wanneer na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten geëvalueerd worden, bijvoorbeeld via een oplevertoets, en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn als (project-)doelen en grenswaarden in de praktijk niet gehaald worden.³⁴

5.3 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Zorg ervoor dat:

- het MER zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- er voldoende beeldmateriaal ter illustratie van de aspecten cultuurhistorie en landschap is opgenomen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal is gebruikt, met duidelijke legenda.

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. In ieder geval moeten in de samenvatting de te maken keuzes op structuurniveau beschreven zijn, evenals de milieugevolgen die deze keuzes op de lange termijn kunnen hebben.

³² Effectbepalingen voor de toekomst zijn inherent onzeker. Het zijn veelal de best mogelijke benaderingen op basis van in de praktijk ontwikkelde en getoetste modellen. De onzekerheden in de uitkomsten van modellen moeten wel worden onderkend. Schijnzekerheden leveren immers ondoelmatige keuzes en maatregelen op. Effecten kunnen in werkelijkheid meevallen, dan zijn te veel maatregelen getroffen. Effecten kunnen tegenvallen, dan zijn te weinig maatregelen genomen.

³³ Een factsheet op de website van de Commissie bevat meer informatie over het omgaan met onzekerheden in MER. (http://docs1.eia.nl/mer/diversen/factsheet_19_omgaan_met_onzekerheden_in_mer_webversie.pdf)

³⁴ Dit sluit aan bij de adviezen van de Commissie Elverding. Met de oplevertoets wordt ook invulling gegeven aan de (tot op heden veelal niet nagekomen) verplichting tot evaluatie van een MER (artikel 7.39 t/m 7.42 van de Wet milieubeheer).

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Noordoostpolder

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Noordoostpolder

Besluit: vaststellen van een Structuurvisie

Categorie Besluit m.e.r.: plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor verschillende m.e.r.-plichtige activiteiten (zie hieronder) en vanwege de verplichting tot Passende beoordeling.

Activiteit: De structuurvisie schept kaders voor onder meer glastuinbouw en intensieve veehouderij.

Procedurele gegevens:

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 21 maart 2012 t/m 2 mei 2012
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 21 maart 2012
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 29 mei 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. S. Bokma
ing. S. Jak
drs. G. Korf (werkgroepsecretaris)
H.R.M. Mentink
drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)
ir. K.A.A. van der Spek
dr. N.P.J. de Vries

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Notitie Reikwijdte en Detailniveau Milieueffectrapport Structuurvisie Noordoostpolder 2025, maart 2012
- Nota van uitgangspunten Structuurvisie, 16 maart 2012
- Duurzaamheidsplan 2012 – 2015, gemeente Noordoostpolder, mei 2012
- Toekomstvisie gemeente Noordoostpolder 2030, 24 april 2009

- Kaartenset Cultuurhistorie Kwaliteitskaart Noordoostpolder Urk – Deel I, augustus 2004
- Behoud Door Ontwikkeling Kwaliteitskaart Noordoostpolder Urk – Deel II, augustus 2004
- Voorbeelduitwerkingen Kwaliteitskaart Noordoostpolder Urk – Deel III, augustus 2004

De Commissie heeft kennis genomen van 8 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 16 mei 2012 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Structuurvisie Noordoostpolder

ISBN: 978-90-421-3508-6

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

